

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 17

26. travnja 2012.

cijena 200 Ft

Narodnosni dani u Kinizsievom vrtiću na Dolnjaku u Baji

Komentar

Pobuđena sumnja

Proturječan, neizrađen je sustav kodiranja koji Državni statistički ured (KSH) primjenjuje, zbog čega postoji opasnost da neće svatko biti uvršten k narodnosti ili jezičnoj zajednici kojoj pripada, onako kako se sam želio izjasniti, stoji uz ostalo u zaključku pravobranitelja općih prava o obradi narodnosnih podataka popisa pučanstva iz 2011. godine, koji je objavljen početkom travnja. Zaključak je donesen na temelju ispitivanja pravobranitelja nacionalnih i etničkih manjina koje je završeno lani u prosincu, čime je utvrđeno da kodovi Državnoga statističkog ureda nisu sposobni za utvrđivanje raznih povijesnih, jezičnih i kulturnih skupina narodnosti u Mađarskoj. Pravobranitelj je stoga učinio potrebne korake da što prije započne s radom stručna radna skupina koja će usustaviti kodove koji se odnose na narodnost i jezik.

Na temelju spomenutog zaključka nameće se nekoliko pitanja, koja donekle i sama sugeriraju odgovore. Nije li to pitanje trebalo biti riješeno prije obavljanja popisa pučanstva? Može li se poštovati želja građana onako kako su se sami željeli izjasniti? I, ne u posljednjem redu, ako je zaključak pravobranitelja na mjestu, u što ne možemo previše sumnjati, kako je onda kodiranje provedeno prilikom prošlog, prošlih popisa? Jesu li upitni i podaci prijašnjih popisa?

Reagirajući na pravobraniteljev zaključak, Hrvatska državna samouprava zatražila je od nadležnih da se sve hrvatske etničke, odnosno jezične skupine uvrste u Hrvate, odnosno u hrvatski jezik.

Međutim, na temelju spomenutog zaključka pravobranitelja, otvara se još jedno vrlo važno pitanje. Je li time cilj određivanje, odvajanje ili uvrštavanje. Naime navodi se kako primjerice u popisu jezika nije naveden gradišćanskohrvatski s posebnim fondom riječi, nije jednosmisleno je li se racki kodirao kao srpski ili hrvatski jezik, a istodobno nema riječi o drugima, primjerice Bunjevcima, Šokcima, odnosno bunjevačkom, šokačkom jeziku.

Svojevremeno, prije desetak godina, Hrvatska državna samouprava predlagala je da se narodnosnim zakonom uz hrvatsku narodnost, nabroje i imena svih etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj, čime bi se otklonila sva dvojba i stvorila jasna slika, ali to nije prihvaćeno. Jedino je prihvaćeno da se pri kodiranju etničke skupine, baš zbog takozvanoga bunjevačkog pitanja, uvrste među Hrvate. No spomenuti zaključak pravobranitelja budi u nama sumnju je li se i kako se to do sada provodilo u praksi.

Nadalje ističe se u zaključku, u kod nekih drugih jezika i narodnosti dopušteno je preopširno, pa čak i pretjerano kodiranje. Tako je otvorena mogućnost za kodiranje 300 izumrlih jezika, a među narodnostima su primjerice Avari i Huni iako je znanstveno utvrđeno da su se spomenuti već prije mnogo stoljeća utopili u druge narode.

Ma koliko se činila nebitna, pomalo i komična, stvar nije nimalo bezazlena. Kako na to ukazuje i pravobranitelj, budući da pripadnike pojedinih narodnosti neće moći uvrstiti među narodnosti onako kako su se oni sami izjasnili, u praksi za ostvarivanje prava vezanih za narodnosne samouprave valja znati da će se financiranje od 2013. godine dijelom dodjeljivati prema podacima popisa pučanstva.

Prema službenom priopćenju za javnost, pravobranitelj općih prava zamolio je Državni statistički ured da stručna radna skupina što prije krene s radom, jer pri obradi podataka samo se na taj način može jamčiti primjenjivanje prijedloga koji se odnose na grupiranje narodnosnih i jezičnih kodova. Ujedno je zatražio i redovitu obavijest o radu stručne radne skupine, njezinim prijedlozima, te o stupnju obrade narodnosnih podataka posljednjeg popisa pučanstva.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Trnovit je put hrvatskoga školstva. I sam pojam „hrvatsko školstvo u Mađarskoj“ upitan je. Jer kada tko čuje kako Hrvati u Mađarskoj imaju trideset škola, a političari i demagozi vole brojke, možda će kazati pa to i nije malo. Ima i onih koji kažu kako neće biti mnogo „hrvatskih škola“ za desetak godina, nema djece, ne rađaju se djeca u nekada hrvatskim selima.

Hrvatska državna samouprava 1. kolovoza 2000. godine počela je izgrađivati kulturnu autonomiju školstva, naime tada je u svoje održavanje preuzela Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom u Santovu. Bila je to prva ustanova koju je preuzeo HDS, i kako je kazao

tadašnji predsjednik HDS-a Mijo Karagić, preuzimanjem demonstriramo nakanu, početak izgradnje kulturne autonomije, što nam je cilj, jer samoupravni narodnosni sustav samo onda ima smisla ako imamo ustanove u svojoj nadležnosti, jer bez toga je samouprava jedna kulturna, civilna udruga. Iste godine

prilikom izvješća s otvaranja školske godine 2000/2001. u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu Stipan Balatinac pisao je kako je otvorena nova stranica u povijesti santovačke škole, ali i uopće Hrvata u Mađarskoj. Zanimljivo je kako na svečanom otvaranju školske godine nije bilo HDS-ovo uže vodstvo, nije bilo predsjednika, nije bilo diplomatskih predstavnika matične domovine, predstavnika mađarskih vlasti, tek predsjednik HDS-ova Odbora za odgoj i obrazovanje. Ravnatelj škole Joso Šibalin taj događaj ocijenio je kao mogućnost za daljnji razvoj i prosperitet. Bilo je mnogo skeptika i tek nekolicina snažnih osobnosti koji su imali viziju i znali kako drugoga izlaza nema. I nije ga tada bilo ako se željela sačuvati santovačka škola. Od tada je prošlo dvanaest godina. Samoupravi grada Pečuha 2011. godine postaje skupa Hrvatska škola Miroslava Krleže, ona je stoga nastoji predati HDS-u, koji i nema drugoga izlaza, političko je to pitanje, nego preuzeti je u održavanje, u nadi kako će time uspješno nastaviti graditi kulturnu autonomiju školstva Hrvata u Mađarskoj započetu prije dvanaest godina. U svečanim okvirima to je i učinjeno 24. travnja 2012. potpisivanjem ugovora o primopredaji Hrvatskog vrtića, osnovne

škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže Hrvatskoj državnoj samoupravi. Ugovor su potpisali u ime Grada Pečuha Zsolt Páva, gradonačelnik, te u ime HDS-a Mišo Hepp, predsjednik.

U Santovu je, danas pokojni, Stipan Blažetin, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a 2000. godine kazao: „Sada je trenutak da budemo prvi i probijemo led, jer toga još nema u Mađarskoj, ni u Europi, ovim činom započinjemo i konkretno ostvarivanje kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj, prema koncepciji i programu HDS-a.“

Kulturna je autonomija mogućnost, ali i golema odgovornost, golema odgovor-

Samoupravi grada Pečuha 2011. godine postaje skupa Hrvatska škola Miroslava Krleže, ona je stoga nastoji predati HDS-u, koji i nema drugoga izlaza, političko je to pitanje, nego preuzeti je u održavanje, u nadi kako će time uspješno nastaviti graditi kulturnu autonomiju školstva Hrvata u Mađarskoj, započetu prije dvanaest godina.

nost svih onih koji politiziraju i imaju želju politizirati u najvišem političkom tijelu Hrvata u Mađarskoj, danas je to 29 zastupnika HDS-a koji su se prihvatili toga posla. Kulturna je autonomija mogućnost, treba je znati i imati hrabrosti iskoristiti. Osmisliti, ispuniti sadržajima, i provoditi iz dana u dan, učiniti sve kako bi u njenim okvirima njegovali hrvatsku kulturnu baštinu, jezik, ostvarivali „hrvatske oaze“. U ustanovama kojima je HDS uzdržavatelj ima umalo 150 zaposlenih djelatnika. U najmanju ruku za pretpostaviti je kako oni govore hrvatski, kako na radnome mjestu, bilo to škola ili poduzeće, učionica ili ured, komuniciraju hrvatski, sudjeluju oni i njihove obitelji u životu hrvatske zajednice, kako su svoju djecu naučili hrvatski, pretplatili se na tjednik Hrvata u Mađarskoj, kako su aktivisti i čine sve što mogu kao pripadnici zajednice u unapređenju položaja Hrvata u Mađarskoj, očuvanju onoga najsvetijeg bez čega nema naroda: hrvatskoga imena, jezika i kulture, povijesti, hrvatskoga identiteta i izgrađivanja hrvatskoga nacionalnog ponosa. Jer ako to činimo, onda nema straha na putu izgrađivanja prostora kulturne autonomije koji nam se zadaje u novim društveno-političkim okolnostima.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Prihvaćen nacrt Statuta za Kongres Saveza Hrvata u Budimpešti, 19. svibnja

Dana 20. travnja u pečuškoj Hrvatskoj školi Miroslava Krležje održana je posljednja sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj u ovom sastavu, pred nastupajući redoviti Kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj koji će biti održan 19. svibnja u Budimpešti.

Posljednji redoviti Kongres SHM-a održan je prije šest godina, 18. svibnja 2006. godine u Koljnofu. Od tada u posljednjih šest godina Savez je u dva navrata odigrao presudnu ulogu u izboru kandidata za hrvatske samouprave i formiranju jedine državne liste Hrvata u Mađarskoj za Skupštinu HDS-a (od kada je stvorena zakonska podloga za to), s imenima kandidata/zastupnika koji su bili zastupnici skupštine HDS-a u mandatu 2007–2011 i onih koji su sadašnji mandat 2011–2015. godine zastupnici Skupštine Hrvatske državne samouprave, krovne političke organizacije Hrvata u Mađarskoj, koja je danas jedini partner mađarskoj vladi u svim pitanjima glede Hrvata u Mađarskoj. Duboka je isprepletenost spomenutih i velika važnost Saveza Hrvata u Mađarskoj iako se ona tijekom proteklih šest godina naoko umanjivala i marginalizirala, zapravo, niti je bila marginalizirana niti je mogla biti marginalizirana jer je Savezu država i vlast namijenila itekako važnu ulogu, a i sami Hrvati u Mađarskoj koji se zalažu za cjelovitost i jedinstvo mnogobrojnih hrvatskih subetničkih skupina od Gradišća do Bačke. Koliko je to jedinstvo prividno, a koliko stvarno i koliko je Savez udruuga profiliranoga članstva, pitanje je na koje se posljednjih godina sve češće traži odgovor jer treba odgovoriti izazovima vremena, prilagoditi se donesenim zakonskim aktima koji stvaraju drugačije okvire i nameću nove oblike organiziranja ako želimo djelovati na državnoj razini, upravljati ustanovama, razvijati kulturnu autonomiju i utemeljiti vrhovno političko tijelo, državnu samoupravu 2014.

godine. Trebalo bi misliti i na nadolazeće naraštaje kojima je dosadašnji način komuniciranja, bez do kraja izrečenih rečenica stran i gubljenje vremena, oni koji ih imaju, imaju sasvim nove poglede na sudbinu i budućnost Hrvata u Mađarskoj, nemaju vremena za gubljenje, njihov ionako maleni broj pobjeći će glavom bez obzira ako ne vidi odgovor na pitanje kako i zašto i gdje sam u svemu tome ja. „Na Kongresu se s više strana čulo niz primjedaba na društvenu i političku stvarnost Hrvata u Mađarskoj, ali osim jednoga ponuđenog prijedloga alternativnog puta, koji nije prošao na glasovanju, drugih nije bilo. Ostala je provjerena shema koja funkcionira već 15 godina“ – pisali smo u Hrvatskom glasniku od 18. svibnja 2006. godine. Dvije godine poslije, 11. listopada 2008. u Budimpešti je održan Savezov izvanredni Kongres koji je po napucima državnog odvjetništva trebao riješiti pitanja Savezova članstva, za što je nužno bilo mijenjati Statut, što je mogao odobriti isključivo Kongres koji je i iz toga razloga tada sazvan i s jedinom točkom dnevnoga reda. „Žaloso je što nas je na promjene nagnala tek odluka državnog odvjetništva o potrebi reguliranja pitanja Savezova članstva, a sami Hrvati to nisu mogli učiniti u proteklih deset godina – pisala je tada vaša glavna urednica. „(...) Neka Savez bude civilna udruuga koja funkcionira kao piramida, zasniva se na onim ljudima koji rade u svojim sredinama i članovi su Saveza, neka oni sami izaberu one koji će ih zastupati na lokalnoj, županijskoj i državnoj razini. Neka se sljedeći kongres sazove na sasvim drugim osnovama. Cilj je

Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, 11. listopada 2008. godine održan je u Budimpešti (arhiv)

HKC „Bunjevačka čitaonica“ Baja

Otvorenje hrvatske knjižnice i čitaonice, te izložbe Hrvatskoga glasnika

BAJA – U klupskim prostorijama Udruge Hrvatski kulturni centar „Bunjevačka čitaonica“ 4. svibnja bit će svečano otvorenje hrvatske knjižnice i čitaonice, s fondom hrvatskih knjiga Gradske knjižnice u pologu. Tako će stoljetna ustanova bunjevačkih Hrvata ponovno otvoriti vrata široj javnosti u redovitom radnom vremenu, a njezino vodstvo povjereno je Miroslavu Šibalinu, kulturnom djelatniku Gradske samouprave. Tom prigodom, u suorganizaciji s Uredništvom Hrvatskoga glasnika i Hrvatskom samoupravom grada Baje, priređuje se otvorenje izložbe „20 godina Hrvatskoga glasnika“. Nakon pozdravnih riječi predsjednice Hrvatske samouprave grada Baje Angele Šokac Marković, izložbu u klupskim prostorijama Čitaonice u 15 sati otvara Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika koja će predstaviti tjednik Hrvata, odnosno 20 godina samostalnoga hrvatskog novinstva u Mađarskoj. Otvorenjem izložbe u Baji završava niz cjelogodišnjih priredaba, otvoren središnjom proslavom održanom 5. svibnja 2011. u Budimpešti u povodu 20. obljetnice izlaza Hrvatskoga glasnika.

BUDIMPEŠTA – Sljedeća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 19. svibnja 2012. godine, s početkom u 9.30 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24). Predsjednik HDS-a Mišo Hepp I ovim putem moli da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu) u pisanom obliku pošaljete na adresu sjedišta Hrvatske državne samouprave najkasnije do 30. travnja. Za sastanak predlaže ovaj dnevni red: 1) Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine; izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: predsjednik; 2) Prihvaćanje bilance Neprofitnog poduzeća «Croatica» za 2011. godinu. Referent: ravnatelj Croatice; 3) Pripreme programa državnog hod očašća. Referent: Stipan Balatinac, predsjednik odbora; 4) Pripreme programa Državnog hrvatskog dana. Referent: Predsjednik; 5) Donošenje odluke o imenovanju ravnatelja santovačke škole (Zatvorena sjednica).

pokrenuti stvari s mrtve točke, s dubokim uvjerenjem kako time pomažemo Savezu Hrvata kao udruzi, ali i svim Hrvatima u Mađarskoj. Ovaj budimpeštanski kongres daje nade kako su i Hrvati napokon, nakon dvadesetak godina, unutar zajednice doživjeli demokratske promjene, kako počinju izgrađivati civilnu sferu temeljenu na članstvu (govorim o državnoj razini). Mnogi još uvijek sumnjaju u mogućnost njezina postojanja i mogućega funkcioniranja ako ona nije generirana, građena odozgora. Ali s druge strane, bez transparentnog, očitog članstva, ideja, programa, ciljeva i rokova njihova ostvarenja nema ni odgovornosti" –zaključeno je tada. Konsenzusom su prihvaćene odredbe koje se tiču izbora delegata za redoviti kongres, čime su zadovoljene obje strane. Za redoviti kongres 2010. svaka udruga imat će pravo delegirati po jednog delegata, a po svakih 25 članova jednog. Savezovi članovi, pod čime se podrazumijevaju prirodne osobe, po svakih 25 imat će pravo na jednog delegata. Članarina za prirodne osobe mjesečno je 200, odnosno godišnje 2400 Ft, a za druge 5000 Ft. Prihvaćen je i nacrt analize sadašnjega stanja, reformiranje Saveza i suradnje SHM-a s HDS-om, koje je kao smjernice za budućnost izložio Stjepan Blažetin, a Kongres ih jednoglasno prihvatio – pisali smo 2008. godine. Od tada je proteklo dosta vode ispod mosta, a redoviti kongres se od 2010. godine odglašao, zbog različitoga tumačenja odredaba Statuta oko načina sazivanja kongresa i vječnoga pitanja tko je, a tko nije član Saveza. Onoga što je zapravo najjednostavnije, nečiji si član, bar kada se radi o udruzi ako plaćaš članarinu, a ona udruga te, ako je ne plaćaš, ima pravo isključiti.

Najveće izmjene nacrtu Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, koje je prihvatilo Predsjedništvo Saveza Hrvata u Mađarskoj, na sjednici održanoj 20. travnja ogledaju se u prijelozu kako bi se skupština svih članova Saveza Hrvata u Mađarskoj sazivala svake godine, te kako bi između dvaju zasjedanja Skupštine operativno tijelo bilo Predsjedništvo koje bi činili izabrani predstavnici šest regija: predsjednik, zamjenik predsjednika i predsjednik nadzornog odbora. Savez treba dići u rang društva javne koristi, te ubuduće izbor vodstva udruge obavlja članstvo neposrednim putem.

Nazočne članove Predsjedništva, koji su se odazvali u punom broju, izuzev predsjednika Zemaljskog odbora Martina Išpanovića, čemu nismo bili svjedoci posljednju godinu dana, pozdravio je predsjednik Saveza Joso Ostrogonac, te pravnik Attila Buzal koji je izradio nacrt Statuta. Izglasovano je da zapisnik sjednice vodi Angela Šokac Marković. Pošto je prihvaćen predloženi dnevni red, prišlo se poslu. Prije toga predsjednik Saveza Joso Ostrogonac članove Predsjedništva upoznao je s obračunom kod Zaklade Werkerle, odnosno s nedostacima obračuna, na koje se Zaklada poziva, a koje točke nisu bile

u uputama prilikom raspisa natječaja. Reče kako trenutno na računu Savez ima 2,6 milijuna forinti, uglavnom od pristiglih uplata članarina. U prvoj točki dnevnoga reda govorilo se o scenariju održavanja Kongresa. Utvrđeno je kako će on biti 19. svibnja u predvorju zgrade budimpeštanskog HOŠIG-a i kako mu se očekuje stotinjak delegata, a početak je predviđen za 11 sati, do kada se delegati trebaju registrirati.

Delegati udruga trebaju predložiti potrebnu dokumentaciju, o čemu su pismeno obaviješteni predsjednici udruga – kazao je predsjednik Saveza, i dodao kako će svi delegati dobiti obavijest s priloženim dnevnim redom, te sav materijal i nacrt Statuta najkasnije dva tjedna prije održavanja Kongresa. Reče kako su za zapisničarku Kongresa predvidjeli dr. Miru Grišnik. U drugoj točki dnevnoga reda pregledao se priloženi nacrt te su dane i unesene u nj određene dopune, nakon čega je Predsjedništvo prihvatilo konačnu inačicu, koja će biti poslana delegatima na uvid i pri-

Izvanredni kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj, 11. listopada 2008. godine održan je u Budimpešti (arhiv)

ložena Kongresu na raspravu i usvajanje. Rad je bio učinkovit i donesene su bitne odluke, cilj je rad na profesionalizaciji djelovanja Saveza u skladu s novim zakonskim propisima. Ako želimo zadržati ulogu Saveza kao krovne političke udruge Hrvata u Mađarskoj, koja će imati bitnu ulogu i na sljedećim izborima za narodnosne hrvatske samouprave 2014. godine, moramo mijenjati dosadašnji način djelovanja. Želimo biti nevladina i neprofitna udruga, kazao je između ostaloga nakon sjednice predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

Zalska regija bez delegata na Kongresu Saveza Hrvata 19. svibnja

Nakon nekoliko (tri-četiri) održanih sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata na kojima nije sudjelovao sjednici, ovoga je puta nazočio i član Predsjedništva iz Zalske regije Ladislav Gujaš. On za naš tjednik kaže kako nije bio iz inata odsutan, nego je poslom bio zauzet, naime sjednice se održavaju radnim danom. Nadalje kaže: "Mi se nismo uključili u borbu za pozicije jer na samom startu smo primijetili da se hrvatstvo želi podijeliti na jače i malo slabije Hrvate. Kod nas ljudi rade i bez toga da možda budu članovi SHM-a. Mi smo temeljem zapisnika izvanrednog Kongresa shvatili kako se članovi Društva Horvata kre Mure smatraju i članovi Saveza, što nije poslije tako tumačeno. Na pitanje je li poslije izvanrednog Kongresa obnovljeno članstvo, za što su bili zaduženi i članovi Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, kaže kako to nije učinjeno jer ljudi (članovi) nisu dobili službenu obavijest o tome. Naime jedno je ako on to sam kaže ljudima, a drugo je kada se oni (članovi) službeno obavijeste. Nisu dobili obavijest, procedura nije obavljena – veli Gujaš.

Na pitanje kako iz Zale nema ni članova prirodnih osoba (po informacijama kojima

raspoložemo, tri su člana, osobe, Saveza Hrvata u Mađarskoj iz zalske regije) ni članova udruga iako dosta hrvatskih udruga djeluje u zalskoj regiji, pa i Društvo Horvata kre Mure, Gujaš kaže: „Ono što smo mi željeli, da Savez bude krovna organizacija udruga, to se upravo sada dogodilo, ima više delegata predstavnika udruga nego predstavnika pojedinačnog članstva. To je danas problem s kojim smo suočeni, imamo dvojnost. S kojim pravom ima isto pravo glasa u ime udruge delegat koji i zastupa udrugu, recimo tek s 11 članova, i delegat koji predstavlja 25 pojedinačnih članova. Mislim kako Savez kao krov treba biti stavljen na zidove, i da ispod njega idemo mi kao Hrvati. Gujaš vjeruje kako će se nakon Kongresa mnogi iz Zalske regije učlaniti, ali se čekaju odluke Kongresa o okvirima Savezova daljnjeg razvoja. Po Gujašu, Savez treba dobiti znatno bolju poziciju i važniju ulogu, a ne samo onda pri izborima za narodnosne samouprave, nakon čega ostaje četiri godine „siročće“, a ni HDS, koji raspolaže „ogromnim“ proračunom, ne bi smio dopustiti da Savez umire.

Branka Pavić Blažetin

Nazočne je pozdravio ravnatelj budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marin Skenderović

U povijesnom zdanju Muzeja grada Budimpešte, u Budimskoj tvrđavi, 11. travnja u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Turističke zajednice grada Zagreba i budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice predstavljene su turističke ponude Republike Hrvatske i grada Zagreba. Na priredbi je među inima nazočio veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bandić, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, gradonačelnik grada Zagreba Milan Bandić, zamjenik gradonačelnika grada Budimpešte István György, predsjednik Crvenog križa u Mađarskoj Georg Habsburg, predsjednik Društva mađarsko-hrvatskog prijateljstva György Csóti, zamjenik glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice Milo Sršen, ravnatelj Hrvatske turističke zajednice grada Zagreba Amelia Tomašević, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp te glavna i odgovorna urednica vašega tjednika Branka Pavić Blažetin.

U ime domaćina nazočne je pozdravio ravnatelj budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marin Skenderović. Prigodni je govor održao veleposlanik Ivan Bandić, gradonačelnik Milan Bandić i g. István György. Govornici su naglasili tisućljetne povijesne i kulturološke veze Hrvatske i Mađarske, podršku susjedne zemlje u pregovorima ulaska Hrvatske u Europsku Uniju, prijateljske odnose, dobru suradnju dvaju glavnih gradova, koji su okrunjeni potpisivanjem sporazuma o suradnji 2001., te 2003. godine su i službeno postali gradovi prijatelji, pa kako oba grada imaju što ponuditi turistima, Budimpešta Hrvatima, a Zagreb Mađarima. G. Milo Sršen zahvalio je na suradnji i potpori u ostvarenju prošlogodišnjih rezultata za 350 tisuća dolazaka i gotovo dva milijuna noćenja, čime je Mađarska i dalje jedan od najvažnijih tržišta za Hrvatsku.

Ljepote hrvatske metropole uz projektiranje slika predstavila je gđa Amelia Tomašević. Široka srca turiste očekuje Gornji grad ili Gradec, povijesna jezgra grada, Trg Sv. Marka kojim dominira crkva Sv. Marka,

Predstavljanje turističke ponude Republike Hrvatske i grada Zagreba u Budimpešti

Serbus, dragi Zagreb moj!

barokna crkva Sv. Katarine, katedrala, Kamenita vrata, Tkalčićeva ulica s nizom kafića i restorana, Trg bana Jelačića, glavna tržnica Dolac sa svježim mirisima i okusima, Ilica, Cvjetni trg, park Zrinjevac sa stoljetnim platanama i glazbenim paviljonom u sredini, hrvatski Panteon, groblje Mirogoj... te niz znamenitosti i nezaboravnih doživljaja. No kao što svaki grad ima svojih legenda, tako ih ima i Zagreb. O nastanku imena grada govori legenda u kojoj stari ban, umoran i žedan, naredi djevojci Mandi da donese vode s izvora, pa joj govori „Mando, dušo, zagradi!”. I tako je Zagreb dobio svoje ime. Ali nemojmo zaboraviti da je Hrvatska i država kravate, na Dan kravate, 18. listopada, i znamenitosti zemlje nose kravatu. Ne u posljednjem redu gđa Tomašević je istaknula poznate hrvatske ličnosti koje također pridonose popularnosti države, primjerice izumitelj mehaničke olovke i naličpera Slavoljub Penkala, poznati

nagrada. Nekima su zlatne ruke Ane Rucner donosile sreću, „penkalo” Amelia Tomašević uručila je referentici Magyar Turizmus Zrt-a Emesi Tompa, Croatu kravatu je preuzela voditeljica ureda Slovačke turističke zajednice Sonja Jelínková, a glavna nagrada – zrakoplovne karte za dvije osobe Budimpešta–Zagreb–Budimpešta, prijevoz od zračne luke do Zagreba, tri noćenja u jednom zagrebačkom hotelu sa četiri zvjezdice, s doručkom, tri obroka u tri različita zagrebačka restorana, razgledanje grada, kazališne ulaznice pripale su profesoru Csabi Gy. Kissu.

Druženje je nastavljeno uz ukusne zaloga-je i čašicu vrsnih vina Udruge hrvatskih vinogradara vinara u Mađarskoj te glazbom sastava Kraljevi ulice.

Te večeri, kako i g. Skenderović reče, zaželjeli smo otputovati u naš dragi Zagreb. Ali Zagreb i vas čeka, svratite na kavu.

k. g.

U prvom redu; gradonačelnik grada Zagreba Milan Bandić, predsjednik Crvenog križa u Mađarskoj Georg Habsburg i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bandić

svjetski srednjovjekovni putnik i putopisac Marko Polo, nacрте prvoga zračnog broda izradio je David Schwarz (poslije ih kupuje njemački grof Ferdinand von Zeppelin), slavni tenisač Goran Ivanišević, svjetski poznati košarkaš Dražen Petrović, skijači Ivica i Janica Kostelić itd.

U sklopu večeri prikazani su višestruko nagrađivani spotovi, film HTZ-a „Oda radosti”, film TZGZ-a „Mjesečeva sonata” o Zagrebu, uz virtuoznu glazbenu pratnju uživo slavne violončelistice Ane Rucner. Oduševljenu publiku Ana Rucner je iznenadila posebnim darom za ovu prigodu, skladbom Johannesa Brahmsa „Mađarski plesovi”. Pri kraju programa prikazan je i film naslova „Mađari u Zagrebu”. No oduševljenju i uzbuđenju još nije kraj. Slijedilo je izvlačenje

Istaknuta hrvatska čelistikinja Ana Rucner

BUDIMPEŠTA

Prva narodnosna smotra filmova u Mađarskoj

U organizaciji Zaklade radionice Karpatskog bazena, u Nacionalnom kinu „Urania”, odnosno Kavani Indija na Rákóczievoj ulici u Budimpešti, 27. travnja 2012, s početkom u 14 sati priređuje se Prva narodnosna smotra filmova u Mađarskoj. Smotru s početkom u 14 sati u Dvorani I otvaraju Éva Fischer, kuratorica Zaklade, i Milan Đurić, voditelj Srpskog dokumentacijskog i kulturnog središta u Mađarskoj. Na smotri će biti prikazano ukupno 19 dokumentarnih filmova domaćih autora. Prema programu, u Dvorani I od 14.15 prikazuje se trinaest dokumentaraca na mađarskome jeziku, među kojima prevladavaju romske teme. Istodobno u Dvorani II prikazuju se filmovi sa srpskim temama domaćih srpskih autora, i onih iz Srbije, na srpskom jeziku, s titlovima na mađarskom ili engleskom jeziku. U Kavani Indija od 18 sati održavaju se stručni razgovori: Bence Fliegaufer, redatelj nagrađen Srebrnim medvjedom na Filmskoj smotri u Berlinu, Ernő Kállai, parlamentarni pravobranitelj narodnosti, i István Freytán, član ocjenjivačkog suda. Smotru zatvaraju Ernő Kállai i Ines Seeger-Gibowski, referentica za javnost Veleposlanstva Njemačke u Budimpešti. Ulaz je na smotru slobodan.

PEČUH – Opraštanje gimnazijalaca u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji priređuje se u subotu, 28. travnja, s početkom u 10 sati, u predvorju škole. Školske klupe napuštaju: Ágota Barabás, Vjekoslav Blažetin, Steven Budai, Ergimen Edvin Djindji, Ferenc Szilárd Dobos, Nikolett Fülöp, Marina Gavranović, Bettina Gribl, Zoltán Hajdu, Éva Horváth, Jelena Jorgić, Marko Jukić, Marcell Kedves, Zsombor Kis Szabó, Ferenc Kiss, Kitty Kovács, Vesna Kovačević, Blaž Matoric, Klaudija Milanković, Krisztina Németh, Szandra Raffai, Evelin Szerencsés, Stjepan Turul i Martin Vlašić. Razrednica je dvanaestog razreda Nada Belajski.

PEČUH – Orkestar Vizin 27. travnja u Klubu 74 priređuje svoju redovitu plesničnicu. Plesove će podučavati Vesna Velin.

OLAS – U povodu crkvenoga goda „bučure”, u tamošnjem tomu kulture 29. travnja organizira se takozvani Šokački bal. Svira Orkestar Juice.

Spomin-otpodne staromu školniku, kantu u Petrovom Selu

Vridni kinč Ivana Nemetha konačno u knjigi

Polag Pinke stoji mala hižica
Va njoj me je rodila majka mila.
Zato ljubim ja oto malo gnjezdo,
Ne bi je dal za nikarčkovo srebro.

Čuda kitic je va Pinčenoj dragi
Roža, klinčac, rozmarin, tulipani
Mali paradižom je va krajina
Zlata j' vridna saka mala travica.

U uvodu prezentacije dnevnika staroga školnika Ivana Nemetha, 1. aprila, u nedilju otpodne, najprlje je zaglušala Nemethova jačka ka je uprav pred devedesetimi ljeti napisana, na tambura domaćega sastava Koprive. Za blagom melodijom dica iz petroviske Dvojezične škole su dokazala koliko je još i danas živa i priljubljena Nemethova materinska rič. Lipim štrofam i njevim malim recitatorom čvrsto i dugo je aplaudirala publika, ka je napunila veliku dvoranu te nedilje. Ana Škrapić-Timar, predsjednica Hrvatske samouprave u Petrovom Selu srdačno je pozdravila goste, a posebno je bila zahvalna za dolazak nukićev Ivana Nemetha, Györgya, Zsuzse i Valerije s njevim obitelji.

Peljačica Hrvatov u Petrovom Selu je rekla da stara im se je želja spunila s tim da konačno vidu u tiskanom formatu dnevnik, zapise staroga školnika, zahvaljujući Temeljnom koordinacijskom fondu Sándor Wekerle. Pokidob je pozitivan odgovor sa zakašnjenjem dospio Hrvatskoj samoupravi, tako su kasnije mogli začeti s djelom. Ovako knjiga već nije mogla biti

izdana po planiranom terminu lani, na 50. obljetnicu smrti školnika, kantora i školskoga ravnatelja. „Zato smo držali važnim da se ov rukopis objavi, kad smo tako mislili da ov kinč moraju viditi i oni ki neće nutraprojt i sambotelski Arhiv, nego to se mora dati u ruke širje publike, u ruke svih nas, ke zanima prošlost našega Petrovoga Sela. Stari školnik za me gor čuda značu, kad sam pred 25-imi

Nardanski etnolog dr. Šandor Horvat je predstavio dnevnik

Ana Škrapić-Timar, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave prilikom pozdravne riči

László Mayer iz sambotelskog Arhiva pokazuje Nemethov rukopis od petsto stranica

ljeti u Arhivu njegove knjige štala i gledala, ispisala za moje diplomsko djelo, mojemu srcu je jako blizu zrasao, a moram i to reći da mi i u školi od njegovih pjesmic živimo. Jako čuda je povidaju naša dica, kad idemo na naticanja, a što nas još bolje veseli da ove jačke se recitiraju i u Bizonji, Gornjem Četaru, Nardi, Hrvatskom Židanu – je naglasila uz ostalo petroviska peljačica i odgovorna izda-

Petroviski školari ne samo na naticanji, nego i ovput su recitali pjesmice Ivana Nemetha

Teta Veronka Milišić (Žimićeva), bivša školarica Ivana Nemetha dugo je jačila s tamburaši stare, ljubljene jačke

Nukica Ivana Nemetha, Valerija Molnár prikzame od Ane Škrapić-Timar primjerak didine knjige

vačica ove knjige, ter je svim ki su pomagali u ovom velikom djelu, izrekla riči zahvale. László Mayer arhivist je naglasio da Petrovišćani nisu očividno bogati samo materijalno, nego i duhovno, a to je dobro znao i autor predstavljene knjige, čiji rukopis je zašao u Arhiv Željezne županije 1973. ljeta. Ne zna se, otkud i prik koga. A pokidob svaki rukopis, i ov od petsto stranic ne more izbjeći svoju sudbinu, prolistavali su ga istraživači, studenti, sociologi, etnografi, dok si je našao put do svojega otkrivača i sad u ovom izdanju poručuje svoje dugo čuvane tajne ter upozorenja iz prošlosti vridnoga naroda i sela. – *Smišna je ova mišavina književne vrste od seoske kronike, monografije, kalendara i jačkarne knjige. Ako si ovo izdanje u ruke zamerate, morete biti zadovoljni, ali nikako se ne smijete pomiriti s tim da smo na kraju djela. Imamo još zadaće. Ova knjiga mora zajti svakoj petrovskoj obitelji, u svaku knjižnicu Željezne županije i na svako mjesto kade se bavu istraživanjem hrvatski stručnjaki, etnografi, povjesničari. Nadalje mora zajti svim onim Petrovišćanom ki su se odselili prik morja i oceana i rasuto živu po svitu, dokazajući da ono sime što su gospodin i školnik posadili, našlo je i plodno tlo i da izrašćeni bogati duhovni jerb ostane i nadalje u ovom selu – je rekao prvi recenzent knjige. Urednik dnevnika dr. Šandor Horvat iz Narde je priznao da prilikom svojega etnografskoga djela čudaputi se strefio ovim rukopisom, koji skuplja u jedan buket petrovoseosku hištoriju iz*

početka 20. stoljeća. Uz to su u ovoj knjigi i temeljna znanja za narodopis, kojega su u školsku nastavu dopeljali takaj u onu dob. Čuda se je školnikov obrnulo u selu, ki nisu znali zapravo ništ o običaji, niti o povijesti ovoga sela, tako kot pomoćni materijal i njim je namjeravao prikdati školnik osnovne podatke, vijesti i informacije od svojega voljenoga Petrovoga Sela i o ovi marljivi, bogobojeći stanovniki. Od ulice do ulice, od svinjske paše je u predstavljanju pohodio sve kraje Pinčene doline, ne izostavljajući ni petrovisku Goricu ka je kasnije priključena, po odluci Trianonske pogodbe, k Austriji. Stari školnik spolom je pisao, svaku malu sitnicu je zabilježio, jer mu je želja bila da napravi nešto trajno, nešto što će se suprotstaviti vrimenu. Rodjeni Hrvat iz Hrvatskoga Nadalja 38 ljet je podučavao u Petrovom Selu, dvojezično je pisao pjesmice za dicitu i odrašćene, štovec i hrvatske igrokaze, koji su mu objavljeni na početku 1920-ih ljet u Naši Novina. Zvana toga je još imao brojne zasluge na hasan ovde živećim ljudem. Skupa s mjesnim farnikom Strassnerom bili su istinski peljači ovoga sela i naroda. Kako na jednom mjestu piše, oni su samo ukapali u vinogradu, izbirali ter iščistili i vanhitili smetlje da se poboljšaju dušice petroviske. – *Morebit i tomu neprestalnomu djelu se more danas Petrovo Selo zahvaliti da vas je toliko i na ovom spomin-otpodnevu – je*

*rekao dr. Šandor Horvat i preštao iz knjige aktuelnu pjesmu *Teški dani*. Izdanje koje je tiskano u Croatici, morete kupit pri izdavaču, mjesnoj Hrvatskoj samoupravi za 2000 Ft. Za promocijom knjige još dugo su ostali gosti, Nemethovi bivši školari, potomki na skupnom druženju i okripljenju, jačuć stare jačke uz mili glas tambure.*

Napunila se dvorana kulturnog doma te nedilje

PETROVO SELO – U mjesni kulturni dom su pozvali petroviske umirovljenike 25. aprila, u srijedu početkom od 19 uri. Cilj spravišća je bio utemeljenje Kluba penzionistov. Dokle u Nardi, Bizonji i Koljnofu već desetljeća dugo imaju takovo društvo ko priredjuje i različite programe za ljude zrelijih ljet, Petrovišćani su se sad odlučili da će osnovati svoju samostalnu organizaciju.

JURA – Na 40. jubilarno gradišćansko-hrvatsko shodišće čekaju vjernike iz trih zemalj u Juri, po tradiciji na Majkin dan, prve majuške nedilje. U jurskoj katedrali u 10 uri se začme sveta maša u nazočnosti brojnih hrvatskih svećenikov, a prodiuku će održati kanonik u Juri, Franjo Benković. Crikveni obred će muzički oblikovati židanski tamburaši. Otpodne pred kipom Krvave suze točeće Marije na večernici će molitvu peljati židanski dušobrižnik, Štefan Dumović.

HRVATSKI ŽIDAN – Željeznožupanij-ska organizacija Državne službe hitne pomoći svoj dan priredjuje na hodočasnom mjestu pri kapeli Peruške Marije, 5. majuša, u subotu. U židanskoj lozi od 10 uri se primaju gosti, a u 11 uri počinje svetačna maša sa sambotelskim biskupom dr. Andrásom Veresem. U okviru svete maše blagoslovit će se spomenik Sv. Kamile, zaštitnika betežnikov, djelatnikov Hitne pomoći, bolnicov. U 12 uri je skupni objed, u 13.30 oproštajna molitva i zbogomdavanje. Na shodišću budu nazočni i predstavniki Črljenoga križa iz Austrije.

PETROVO SELO, HRVATSKI ŽIDAN – U okviru svečane maše 6. majuša, u nedilju pet dice će se pričesćati u Petrovom Selu, dokle u Hrvatskom Židanu 20. majuša, takaj u nedilju će tri školari prvi put k sebi zeti tijelo Kristuševu.

NARDA – Od Petrovoga Sela do Narde će se ministrantu strefiti znova pri nogometnoj utakmici 28. aprila, u subotu, početo od 14 uri. Na dvoru nardanske fare pet ekipov (Keresteš–Gornji Četar u jednoj grupi, Petrovo Selo, Pornova, Hrvatske Šice, Narda), sve skupa 60 dice će se naticati za prvo mjesto u ovoj ligi med seli. Pobjednička ekipa potom ide dalje na regionalno naticanje. Kako nam je farnik Pinčene doline Tamás Várhelyi rekao, kotrigi nogometne grupe nardanskih ministrantov ljetos će nositi novi dres. Novo športsko rublje je kupljeno djelomično iz dobrovoljnih darov ter farske pinezne potpore.

Koncert zagrebačkog orguljaša

U budimpeštanskoj crkvi Svetog Mihovila svake druge nedjelje redovito se okupljaju hrvatski vjernici glavnoga grada na bogoslužju na hrvatskome jeziku. Tako je to bilo i 22. travnja kada je misu služio otac Vjenceslav Tot. Ali ovoga puta zapjevale su nijeme orgulje spomenute crkve, naime misno slavlje obogatio je mladi, vrsni orguljaš Ante Knešaurek. Na veliku radost vjernika, nakon mise zagrebački orguljaš Knešaurek održao je i sadržajan koncert. Prigodom prvog budimpeštanskog nastupa na programu su bile skladbe Ž. Brkanović: Antependij (Nr. 3), F. Parać: Pastoral, J. S. Bach: Preludij i fuga u a-molu, BWV 543, M. Ružđjak: Toccata, A. Klobučar: Intrada i koral, J. S. Bach: Toccata u F-duru, BWV 540a i A. Knešaurek: Resurrexit Dominus. Hrvatski glazbenik svojim muziciranjem i ovoga je puta osvojio publiku.

Vrsnom orguljašu Anti Knešaureku note je listao učenik HOŠIG-a Ante Skenderović

Gostovanje petrovoselskog Igrokazačkog društva u budimpeštanskom XII. okrugu

Smijeh, pljesak i čestitke

Foto: Timea Horvat

U Jókaijevu klubu ponovno je bilo veselo. Naime u subotu, 14. travnja, u večernjim satima nastupilo je petrovoselsko Igrokazačko društvo sa šaljivim igrokazom Antona Hamika „Srce na pravom mjestu“, u prijevodu Štefana Geošića. Po starom običaju, nakon uspješnih nastupa po Gradišću, petrovoselci na poziv Hrvatske samouprave XII. okruga redovito izvode svoj najnoviji igrokaz i u Budimpešti. I te večeri okupilo se pedesetak ljudi kojima je „srce na pravom mjestu“, željni smijeha, druženja i dobre zabave. Uhodana glumačka družina pod redateljskom palicom Ane Škrapić-Timar ni ovoga puta nije razočarala publiku. Istina, pozornica je bila malo tjesnija od domaće, ali glumci, amateri dobro su se snalazili i u ovoj situaciji. Iskrene čestitke Laslu Škrapiću (Jok), Petru Temmelu (Moc), Imri Kapitaru (Lenc), Ani Geošić-Neubauer (sestra Veronika), Andrašu Hand-

leru (Veronikin muž, Dragutin Keglović), Marici Škrapić-Vujčić (njihova kći Ljubica), Tamašu Pappu (u ulozi Pavla), Teruški Milišić-Szabó (gospodarica Kristina Zvezdić), Marici Milišić-Moricz (Pavlova mati, Marga), Klari Harangozo (gđa Petrović), Joški Harangozou (načelnik sela, Luka Kukavić) i ne u posljednjem redu scenaristici, redateljici Ani Škrapić-Timar za ustrajne probe, nastupe, odanosti i ljubavi. Jer i budimpeštanska publika vjerno očekuje nove predstave i gostovanja Igrokazačkog društva.

Pri kraju uime Hrvatske samouprave XII. okruga predsjednica Terezija Haklić-Hegedűs uručila je darove samouprave, a uime nazočnih Lajoš Škrapić s kiticom cvijeća čestitao je 102. rođendan teti Loli, Rozaliji Nemet-Molnar.

k. g.

KRIŽEVCI – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ruža Hum, Hrvatska samouprava I. svibnja organizira hodočašće u voćinsko svetište. Polazak u Voćin je u ranim jutarnjim satima. Podravski Hrvati tradicionalno hodočaste u Voćin, a tu tradiciju obnovili su nedavno. U tamošnjoj je crkvi kip Gospe Lurdске, što ga je supruga nekadašnjega voćinskog učitelja, koja je teško oboljela, 1884. godine kupila kao zavjetni, te se njemu pripisuju čudesna ozdravljenja. Obilježavajući 20 godina od rušenja crkve Pohoda Blažene Djevice Marije u Voćinu, ubojstva nedužnih Voćinaca i stanovnika okolnih mjesta te završetka obnove te crkve, Požeška je biskupija ustrojila izložbu pod naslovom „Ulomci voćinske sakralne baštine“. U Domovinskom ratu voćinsku crkvu Pohoda Blažene Djevice Marije srušio je srpski osvajač 1991. (13. prosinca 1991. g. crkva je srušena do temelja). Liturgijski predmeti koji su i danas u upotrebi u voćinskoj crkvi, a datiraju iz 18. ili 19. stoljeća, sačuvani su kroz ratna vremena zahvaljujući brizi voćinskih župnika. Do obnove i posvete crkvenoga zdanja došlo je 14. kolovoza 2011. godine. Crkva, izgrađena u 15. stoljeću, obnovljena je u svom izvornom gotičkom stilu. Za obnovljenu su crkvu namještaj, vitraji, ulazna vrata izrađeni prema predlošcima suvremenih hrvatskih autora, veliki križ u svetištu crkve, oltar, govornica i svijećnjaci, te vitraji akademskog slikara Josipa Biffela. Crkva je središnje marijansko svetište Požeške biskupije.

Trenutak za pjesmu

Nikola Pavić

Kristuši

Na kraju sela križa su zdigli
pred dosti leta pobožni muži.
Novi je Kristuš visok, ves zlaten
zvrh sela z okom kaj golob kružil.

Došli su vihri, tuče i deždi,
sprali mu lice, zrovali selo.
Se je ve bilo kak slabo leto,
žalosno, bogo, ne več veselo.

Ostal je beteg i leta gladna,
križ prazen koga čavli boliju:
Kristuš je ž njega med muže žišel
kaj mu na spodob spodi stojiju.

Čavoljski divani o tradiciji – o Uskrsu i uskrsnim običajima

Bogatstvo što ni kupit ni prodat ne mož

Naša Hrvatska samouprava iz Čavolja 29. ožujka 2012. pozvala nas je «na divan». Tema je bila uskrsni i duhovski običaji. U klupskim prostorijama pozdravila nas je Anita László Csala, zastupnica Hrvatske samouprave, izražavajući želju da takvi sastanci budu redoviti. Uz to nas je zamolila da „divanimo” na materinskom jeziku – kako mi znamo – bunjevački ili hrvatski. Naglasila je da je cilj našeg okupljanja bio da više saznamo o našim blagdanima i bunjevačkim običajima. Budući da je to lijepa gesta, mi ćemo im pomoći u tome.

Tako smo „divanili” o Uskrsu, najvećem kršćanskom blagdanu, uskrsnuću Isusa Krista, i završetku korizme. Tradicija vezana za blagdan Cvjetnice kod nas još i dan-danas živi. Kad sam bila mala, moja rođena majka brala je ljubičicu i metnila ju u vodu gdi smo se umivali. Bit ćemo od te vode lipi i zdravi, kazivala nam je. Na Veliki četvrtak otišla su zvona u Rim. Na Veliki petak nije bilo slobodno ništa radit sa zemljom. Na Veliku subotu svetila se voda, vatra, koja se odnela kući da štiti zdravlje ukućana, imanje, dom... Žene su na ovaj dan kuvale šunku i jaja, pekle kruv, i to sve metnile u bilu kotaricu lipim ćilimskim

čaršapom pokrivenu i odneli ju u crkvu posvetiti. Samo drugi dan se moglo jisti od nje. Uskrsni običaji: zec – simbol plodnosti, i jaja – simbol života. Kuvano jaje, zecevi, pilići i brojne slastice. Zatim bojanje, farbanje jaja. Bile su žene koje su farbale jaje s ljuskom crvenog luka, riđe s ciklom, koprivom ili špinatom. Uskrsni ponedjeljak: polivanje, voda sve pročisti i sve oživi, prepородi. Divojke su darivale momcima lipa farbana jaja pisanice i slastice.

Vrlo je dobro bilo biti zajedno i slušat što pričaju naši stari, jer naša je zadaća da to nosimo dalje, pridajemo dok još imamo kome. To je ono bogatstvo što ni kupit ni prodat ne mož.

Idući divan održat ćemo na temu Duhova i duhovskih običaja – piše nam **Stana Gašparović László** iz Čavolja, među najvažnijim ciljevima ističući okupljanje onih suseljana koji im u tome još mogu pomoći, da se ne zaboravi. Nažalost, sve nas je manje, ali moramo nastojati da od njih što više saznamo o našoj prošlosti, o našim korijenima. Kako nam piše, nikada nije kasno učiti, stoga je njezin cilj usavršiti znanje materinskog jezika, zato u posljednje vrijeme puno čita na hrvatskom jeziku, novine, romane, i sve što nađe.

FOTO: Iz obiteljske arhive

Čavoljkinja Mandica Petreš
1940-ih godina

ŠIKLOŠ – Pod nazivom „Blago našega kraja”, 28. travnja Udruga pograničnih naselja organizira predstavljanje vrijednosti južne Baranje, Šikloša i Seljina, od proizvoda do duhovnoga i kulturnoga blaga. Cjelodnevni program odlikuje niz sadržaja, od zanimljivih predavanja do nastupa mnogobrojnih društava, izložaba, radionica. Programi će se odvijati od 10 do 17 sati u Harkanju na dvorištu Széchenyieva trga broj 19. Među brojnim izvođačima bit će i hrvatska društva, tako: KUD Martince iz Martinaca i Tamburaški orkestar Zaklade Biseri Drave iz Starina. Priredba se ostvaruje iz potpore Programa Leader.

Otvorena nova stranica u povijesti santovačke škole

Školska godina počela već u kolovozu

(...)

Santovu

Nova školska godina u Santovu otvara i novu stranicu u povijesti škole, ali i uopće Hrvata u Mađarskoj. Kao što je poznato, Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom od 1. kolovoza ove godine preuzela je Hrvatska državna samouprava, o čemu je sve okupljene obavijestio ravnatelj Joso Šibalin. Prije svega on je pozdravio Stipana Blažetina, predstavnika HDS-a, kao i predsjednika mjesne Hrvatske samouprave Stipana Balatinca. Između ostaloga spomenuti je događaj ocijenio kao veliku mogućnost za daljnji razvoj i prosperitet ove okružne, a možemo kazati sada već i državne ustanove. Pored nastavka tradicije i nastavnog programa najvažnijim drži privući što više djece, učenika, osobito iz obližnjih, ali i daljih naseља, pa je u tome zatražio i pomoć roditelja.

U ime novog održavatelja nazočne je prvu, učenike, nastavnike i roditelje pozdravio Stipan Blažetin, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje.

– Sada je trenutak da budemo prvi i probijemo led, jer toga još nema u Mađarskoj, ni u Europi – rekao je Blažetin o preuzimanju, naglasivši kako je time započelo i konkretno ostvarivanje kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj, prema koncepciji i programu HDS-a.

– Učinit ćemo sve da vi slobodno možete stvarati i sanjati u jednoj suvremenoj, modernoj školi, a posebno njegovati hrvatsku kulturu, baštinu i jezik – zaključio je Blažetin obraćajući se učenicima koje je i ovaj put „zagrijao” šaljivim dosjetkama i stihovima. Kako smo čuli od ravnatelja, hrvatska će škola u novoj godini imati ukupno 79 učenika, kojima se pružaju slične mogućnosti kao prošle godine, prije svega razni stručni kružoci. Među inima podsjetio je i na uspješni čitalački tabor održan početkom ljeta, kao i na ponos škole koja je prošle godine 8 učenika dala u budimpeštansku Hrvatsku gimnaziju, osim toga dva učenika u bajsku stručnu školu.

(...)

M. M. – S. B. – B. P. B

(Hrvatski glasnik, 2000/35)

Bogatstvo...

Majka i kćeri: slijeva Stana Gašparović s mamom Đulom, rođenom Petreš, i sestrom Zorkom 1952. godine

Blic-razgovor s Vesnom Jurić Bulatović, pomoćnicom ministrice kulture Republike Hrvatske

Razgovarao: Stipan Balatinac

Povodom posjeta Mohaču i otvorenja izložbe „Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama” 13. travnja 2012. godine, pomoćnica ministrice kulture Vesna Jurić Bulatović, posjetivši Muzej „Dorottya Kanizsai” i Čitaonicu mohačkih Šokaca, susrela se i s predstavnicima mjesne hrvatske zajednice. Stalnim postavom u staroj zgradi, i prizornom izložbom, koja se već uređuje u novoj, prostranijoj i modernijoj zgradi, pomoćnicu ministrice proveo je ravnatelj Jakša Ferkov. S poviješću i radom Šokačke čitaonice pak upoznao ju je predsjednik Đuro Jakšić. Vesna Jurić Bulatović u klupskim prostorijama zatekla je i članove izvorne plesne skupine za vrijeme održavanja redovite probe i pros-

lavljanja rođendana, te je upriličeno srdačno druženje.

Prije svega bio je to posjet s povodom, ali je upriličen i susret s predstavnicima mjesne hrvatske zajednice, posjet hrvatskim ustanovama: Muzeju i Šokačkoj čitaonici. Kako se osjećate, kakvi su vaši prvi dojmovi?

Moram priznati, znala sam dosta toga o našim Hrvatima koji žive u Mađarskoj, o jednoj visokoj civilizacijskoj razini kojom naša nacionalna manjina u Mađarskoj živi i radi, poštujući okruženje u kojem živi, njegujući svoju tradiciju. Ovdje u muzeju vidimo da je ta tradicija iznimno bogata i jako se radujem da će ovaj muzej koji odiše jednim iznimnim bogatstvom svojih predmeta, svoga fundusa,

uskoro preseliti i u novu zgradu. Povod današnjem dolasku je jedna odlična izložba u Memorijalnom spomen-parku Mohačke bitke, u jednoj novoj zgradi, i moram priznati da me je posebno oduševilo, prvo dolazak na samo to povijesno mjesto, urezano u povijest Mađarske, i na neki način simbolično mjesto koje izražava poštovanje svih koji dođu. Poznajući povijest, znam koliko je ovo mjesto značajno za Mađare i Mađarsku. Međutim izložba koja je danas okupila toliki broj uzvanika i sa strane Mađarske i sa strane Hrvata u Mađarskoj, pokazala je koliko je važan dio kulturne politike Republike Hrvatske i našeg ministarstva u predstavljanju značajnih projekata reprezentiranja hrvatske kulturne baštine u zemlji i inozemstvu. Ova današnja izložba uistinu potvrđuje jedno iznimno bogatstvo i, naravno, potvrđuje onu tezu koja uistinu stoji, a to je da ulaganje u očuvanje kulturne baštine, zapravo jest ulaganje i u očuvanje identiteta naroda u matičnoj zemlji, ali i nacionalnih manjina.

U navodnicima, mala zemlja kao što je Hrvatska, s toliko velikim brojem nematerijalnih kulturnih dobara, na trećem mjestu popisa svjetske kulturne baštine. Možemo isto tako reći da upravo Mohač svjedoči o postojanosti Hrvata i izvan Hrvatske.

Upravo to, jer moram priznati da je obogaćeno moje saznanje i spoznaja o jednom iznimno bogatom kulturnom životu Hrvata u Mađarskoj, ali i o potpori lokalne zajednice. S nama je danas bio gradonačelnik Mohača, cijeli niz uglednih kolega iz kulturnih ustanova iz Hrvatske i Mađarske, veliki broj naših Hrvata-Šokaca iz Mohača, što potvrđuje da postoji jedna vrlo dobra i uspješna kulturna politika između Hrvatske i Mađarske, koja je pridonijela očuvanju nacionalnih manjina u dvjema državama.

Mohač

Ugošćena izložba Etnografskog muzeja iz Zagreba

Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama

U Povijesnom spomen-parku Mohačke bitke, u izložbenoj Kupoli Šatorišće 13. travnja otvorena je prestižna izložba «Hrvatska nematerijalna kulturna baština na UNESCO-ovim listama». Izložba je ostvarena u organizaciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske, u suradnji s Upravom Nacionalnog parka Dunav–Drava i Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu, a pod visokim pokroviteljstvom UNESCO-a.

Bila je to ujedno i prva izložba u lani novoootvorenom vidikovcu i izložbenom prostoru nedaleko od Mohača. Hrvatska kao mala zemlja nalazi se na uglednom trećem mjestu u svijetu po broju upisanih nematerijalnih kulturnih dobara na UNESCO-ovoj

listi, iza Kine i Japana, a prvo nematerijalno kulturno dobro iz Mađarske na popisu svjetske baštine jest Ophod mohačkih buša.

Svečano otvorenje izložbe počelo je s malim programom Dječje plesne grupe Čitaonice mohačkih Šokaca, koja je u pratnji Tamburaškog sastava „Šokadija” iz Mohača izvela splet šokačkih pjesama i plesova.

Nakon programa nazočne su pozdravili József Szekó, načelnik grada Mohača i parlamentarni zastupnik, Eszter Buchert, zamjenica ravnateljice Uprave Nacionalnog parka Dunav–Drava, i Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu.

József Szekó izrazio je čast i zadovoljstvo otvorenjem ove izložbe u Mohaču, koja pred-

stavlja bogatstvo hrvatske nematerijalne kulturne baštine. Kako je dodao, prvo nematerijalno kulturno dobro iz Mađarske na popisu reprezentativne liste bio je mohački Ophod bušara 2009. godine, a drugi od studenog prošle godine i metoda plesačnice, kao mađarski model prenošenja nematerijalne kulturne baštine.

«Posebno se radujemo što prvom izložbom u obnovljenom, sada već nacionalnom spomen-parku predstavljamo nematerijalnu kulturnu baštinu susjedne Hrvatske. Izložbeni prostor spomen-parka pruža dostojno mjesto za predstavljanje povijesno i zemljopisno isprepletenih kultura» – reče uz ostalo Eszter Buchert, pozdravljajući nazočne goste i sudionike kulturnog programa.

Generalna konzulica Republike Hrvatske zahvalila je svima koji su dali svoj doprinos ostvarivanju ove izložbe u Mohaču, te svim sudionicima programa, članovima Dječje grupe Šokačke čitaonice koju s velikom dozom zanosa vodi Beata Janković. Istaknula je i velik doprinos šokačkih Hrvata kulturnom bogatstvu grada Mohača svojim prired-

bama poput Grahijade, Pranja na Dunavu i Ophoda bušara. Kako reče, i oni i Generalni konzulat uživaju potporu gradonačelnika.

„Otvorenjem izložbe u Mohaču Ministarstvo kulture pokazalo je da cijeni sve ono što vi radite na ovim prostorima, i što je usko vezano s hrvatskom nematerijalnom kulturnom baštinom na UNESCO-ovoj listi” – reče uz ostalo Ljiljana Pancirov odavajući priznanje radu mjesne hrvatske zajednice.

Izložbu je predstavila Ines Biškupić Bašić, autorica izložbe, viša kustosica Etnografskog muzeja u Zagrebu. Kako uz ostalo reče, Hrvatska je na nacionalnu listu uvrstila 101 nematerijalno kulturno dobro, a na UNESCO-ovoj reprezentativnoj listi upisano ih je 12. Tome su prethodile višegodišnje pripreme u suradnji Ministarstva kulture, kao nositelji projekta, s mjesnim zajednicama, stručnjacima i nositeljima dobara upisanih na reprezentativnu UNESCO-ovu listu. „Ovom izložbom i UNESCO-ovim priznanjem prikazujemo samo mali djelić bogate kulturne baštine s područja Hrvatske, ali i na taj način želja nam je cjelokupnu društvenu zajednicu potaknuti na daljnje njegovanje, očuvanje te prenošenje vjekovne baštine u europsku zajednicu čija ćemo punopravna članica postati iduće godine” – istaknula je autorica izložbe.

Izložba je osmišljena u dvanaest cjelina koje su predstavljene na panoima trokutasta oblika, s pratećim filmovima, opisnim tekstom, fotografijama i predmetima vezanim za hrvatska nematerijalna kulturna dobra – od 2009. čipkarstvo Hrvatske s Paga, Hvara i iz Lepoglave, dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja, festu Svetog Vlaha, zaštitnika Dubrovnika, godišnji proljetni ophod kraljica ili ljelja iz Gorjana, procesiju „Za Križen” na otoku Hvaru, godišnji pokladni ophod zvončara s područja Kastavštine, umijeće izrade drvenih tradicijskih igračka s područja Hrvatskog zagorja, medičarski obrt sjeverne Hrvatske na popisu, od 2010. Sinjsku alku, vitešku igru u Sinju, otkanje, uzeto na popis ugrožene baštine s potrebom hitne zaštite, te od 2011. bečarac istočne Hrvatske i nije-mo kolo iz Zagore.

„Uvrštavanje određenog nematerijalnog dobra na UNESCO-ovu listu znači potvrdu njegove vrijednosti i značenja kao nacionalne, ali i kao dijela svjetske baštine – reče uz ostalo Vesna Jurić Bulatović, pomoćnica ministricke kulture, otvarajući izložbu, pri čemu je zahvalila svima koji su pridonijeli njezinu ostvarenju, ali i onima koji su zaslužni za očuvanje i prenošenje spomenutih kulturnih dobara u mjesnim zajednicama. Dodajmo kako su svojom nazočnošću priredbu uveličali i gosti iz javnog, društvenog i kulturnog života, među kojima su bili predstavnici grada Osijeka, Zrinske garde iz Čakovca, Muzeja Slavonije iz Osijeka, ali i Božo Biškupić, bivši ministar kulture Republike Hrvatske, te Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, i drugi. Istaknuvši etničku raznovrsnost i dijalektalnu šarolikost Hrvata u Mađarskoj, koji su se dijelom između 15. i 18. stoljeća, u vrijeme i nakon turskih osvajanja, doselili na ove prostore iz Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Slavonije i drugih krajeva Hrvatske, Jakša Ferkov ukoliko je upoznao nazočne s poviješću i radom Muzeja Dorotty Kanizsai u Mohaču. Ravnatelj Muzeja uz ostalo reče kako je Muzej osnovan 1923, a od 1975. godine radi i kao Bazični muzej Hrvata, Srba i

Slovenaca u Mađarskoj. Potporom Ministarstva kulture Mađarske, a zaslugom dugogodišnjeg ravnatelja, pokojnog dr. Đure Šarošca raspolaže s oko deset tisuća etnografskih predmeta i dvadesetak tisuća fotografija i negatifa. U tijeku je preseljenje u novu zgradu gdje se uređuje prizorno skladište, a do poklada 2013. godine planiraju otvoriti i novu-staru izložbu.

Izložba je projekt Ministarstva kulture Republike Hrvatske u organizaciji i provedbi Etnografskog muzeja u Zagrebu, koja je do sada gostovala u Splitu, Skoplju, Budimpešti i Beču, a nakon Mohača putuje u Bratislavu.

S. B.

PEČUH – U Domu umjetnosti 7. svibnja, s početkom u 16 sati održat će se predstavljanje izdanja Izdavačke kuće „Nap-kút”, među njima i knjige Đure Frankovića „Vojnik u zemlji majmuna” (Katona a majmok országában), zbirke podravskih ciganskih i hrvatskih narodnih pripovjeda-ka i priča.

KAĆMAR – U suorganizaciji Samouprave naselja i Hrvatske samouprave, 29. travnja 2012. godine u Kaćmaru se priređuje Bunjevački dan s cjelodnevnom vjerskim, kulturnim, i zabavnim programom. Dan počinje u 11 sati misnim slavljem na hrvatskom jeziku u kapelici na kaćmarskoj Vodici. Od 14 sati održava se slamarska radionica sa slamarkama iz Tavankuta. U 16 sati u vijećnici kaćmarske samouprave otvara se izložba slamarskih radova, slika od slame, slamarki iz Tavankuta. U prigodnome kulturnom programu, koji će se održati u središnjem seoskom parku na otvorenome, s početkom u 17 sati nastupa-ju HKUD „Matija Gubec” iz Tavankuta, TS „Legende” iz Velike (Hrvatska), Hrvatska izvorna grupa iz Budimpešte, BKU „Neven” iz Kaćmara. Cjelodnevni program u 20 sati završava balom u dvorištu bivše bunjevačke škole, a goste zabavlja Tamburaški sastav „Bačka” iz Gare.

Naš zavičaj – Pomurje

U organizaciji petripske Hrvatske samouprave i Hrvatske samouprave Zalske županije, 20. travnja u Petribi je održan kviz za učenike hrvatskih pomurskih naselja o poznavanju svoje regije pod naslovom „Naš zavičaj – Pomurje“.

STARIN – Ovogodišnje, već šesto Dravsko proljeće Starin–Sopje 2012, kulturno-folklorna manifestacija, održava se 27-28. travnja u Starinu uza sudjelovanje brojnih kulturno-umjetničkih društava iz Hrvatske i Mađarske. Još 2008. godine započela je suradnja Općine Sopje i KUD-a „Podravac“ s Hrvatskom samoupravom iz Starina, koje organiziraju Dravsko proljeće. Priredbom se želi očuvati hrvatska tradicijska kultura. Program se ostvaruje od prošle godine sredstvima iz fondova IPA prekogranične suradnje Mađarska–Hrvatska. U Starinu i danas živi 90 posto hrvatskih stanovnika, a u tamošnjoj osmogodišnjoj školi uči se hrvatski jezik kao predmet, u selu djeluje Hrvatska samouprava, na čelu s Jozom Perjašem, a načelnica sela je Borbala Šajić. Na ovogodišnjem Dravskom proljeću hrvatsku folkloru i etnografsku baštinu predstavljat će: Lička izvorna skupina „Plješevica“ iz Zagreba, KUD „Podravac“ iz Sopja, lukoviški KUD „Drava“, starinski TZ „Biseri Drave“ martinački TS „Podravka“ i Ženski pjevački zbor „Korjeni“, kukinjski KUD „Ladislav Matušek“. Dan počinje misom u 12 sati, nastavlja se svečanom povorkom starinskim ulicama, u 17 sati je nastup brojnih KUD-ova, a u 20 sati plesačnica.

KOMLOV – U sklopu Festivala nasljedja „Kapija Juga“, u Komlovu (Komló) 30. travnja, s početkom u 15 sati na Četrdesetosmaškom trgu odvija se niz glazbenih događanja popraćenih gastronomskom ponudom. Između ostalih nastupa Plesni ansambl Pöndöly, glazbenici István Pál „Szalonna és Bandája“ s izvornom narodnom glazbom, Orkestar „A Köztársaság Bandája“ koju čine glazbenici iz Bonjara (Bonyhád) i Pečuha poradi njegovanja mađarske narodne glazbene baštine kroz moderne glazbene stilove i instrumentalne izričaje. Između ostalih nastupit će i Orkestar Juice sa srpsko-hrvatskim koncertom. Utemeljen je 1997. godine, na repertoaru imaju narodnu glazbu naroda s Balkana, u prvom redu sviraju hrvatsku i srpsku narodnu glazbu.

NARAD – U sklopu priredbe Narodnosni dan u Naradu (Nagynyárad), koji se u tamošnjem domu kulture održava već dugi niz godina radi predstavljanja plesnih ansambala koji njeguju narodnu folkloru baštinu ovdašnjih narodnosti, ove će godine 28. travnja nastupiti KUD Tanac sa svojim pratećim sastavom, Orkestrom Vizin. U tom je selu utemeljena i Hrvatska samouprava, na čijem je čelu Đuro Perović. Napomenimo kako su od tamošnjih 800 stanovnika 60% Nijemci te kako je naselje poznato po Festivalu Kékfestő.

Petriba je jedna od najmanjih hrvatskih pomurskih naselja u kojoj još živi podosta Hrvata, u njoj djeluje aktivna kulturna udruga, ali nema nijednu odgojno-obrazovnu ustanovu. Još 1975. godine zbog ondašnje centralističke politike države, u mjestu je ukinuta osnovna škola u kojoj se predavao hrvatski jezik, a učenici su

Pobjednička družina s organizatorom Čabom Prosenjakom

Družina Zečevi pri rješavanju zadataka

bili usmjereni prema bečehelskoj mađarskoj školi, naime najbliže mjesto do kojeg je vodila asfaltirana cesta bio je Bečehel. Nakon društvenih promjena čelništvo mjesta mnogo se borilo da se uvjeti za povezivanje s drugim hrvatskim naseljima ostvare. Izgradnja asfaltirane ceste 1994. g. između Petribe i Pustare značila je velik pomak. Narečena cesta postala je tzv. pupčana vrpca s drugim hrvatskim naseljima. Od tog vremena petripskoj djeci bilo je omogućeno da pohađaju i hrvatske odgojno-obrazovne ustanove, pa su neki roditelji upisali svoju djecu u osnovnu školu u Mlinarce ili Serdahel. Bečehelska osnovna škola, koju pohađa najveći broj petripske djece, od 2008. g. uvela je podučavanje hrvatskoga jezika, pa i petripska djeca imaju mogućnost učiti jezik svojih predaka tjedno četiri sata. Organiziranje kviza na hrvatskome jeziku bila je prava svečanost za Petribu, jer su u to prekrasno mjesto stigli učenici gotovo iz svih hrvatskih pomurskih mjesta, oživio je društveni dom, razgovaralo se na hrvatskome. Idejni tvorac kviza bio je Čaba Prosenjak, predsjednik Hrvatske samouprave sela Petribe, s nakanom da se pomurska djeca upoznaju s mjestom, da znaju da i u njemu žive Hrvati, da se upoznaju s njegovim ljepotama i da se učenici hrvatskih naselja međusobno druže.

– Bez mladeži nema budućnosti – smatra g. Prosenjak – ukoliko hrvatska zajednica neće predati svoju tradiciju, svoj materinski jezik mlađim generacijama, neće imati budućnost. Hrvatskim samoupravama je dužnost da na to pripaze i da svoje djelovanje prilagode mladima kako bi ih na taj način

usmjeravale na važnost očuvanja nacionalnog identiteta. To je vrlo teško u onim mjestima gdje ne djeluju narodnosne ustanove, kao i u Petribi, ili u Fičehazu, upravo zbog toga je važno da se organiziraju slični zajednički programi kao što je i taj kviz – reče predsjednik petripske Hrvatske samouprave.

Na kviz u Petribu stigli su učenici viših razreda iz Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Pustare, Serdahela, Sumartona i rasporedili se po družinama u društvenom domu, u nekađšnjim prostorijama škole. Nakon pozdravnih riječi domaćina slijedilo je rješavanje zadataka. U družinama je bilo po tri učenika, za pitanja i zadatke pobrinula se nastavnica hrvatskoga jezika iz Kerestura Ljubica Silađi, a u ocjenjivačkom sudu su sjedile Anica Kovač, Erika Balažin i Bernadeta Blažetin. Prvo je trebalo odabrati ime za družinu. Sjetili su se različitih imena: Mura, Riba, Pustara, Sumarton, Copernice, Zečevi, Blizanci. Prvi zadatak bio je da se svatko predstavi, za to su gotovo svi dobili maksimalan bod, zatim kratko predstaviti svoju školu, pa su slijedili pismeni zadaci, križaljke, osmosmjerke, poznavanje poslovice, riječi kajkavskoga govora, pomurskih pjesama, poznavanje hrvatske himne, hrvatskoga grba, kratka pitanja o poznavanju Pomurja. Nakon zbrajanja bodova rezultate je proglasio g. Prosenjak. Svaka je družina bila podjednako podarena čokoladnom tortom, no najuspješnija najvećom. Najviše bodova (90) uspjela je osvojiti družina Blizanci, u sastavu Amina Badnjević, Blaž Balažin, Viktor Balažin; iza njih su bili Zečevi s 88 bodova, u sastavu Kiti Ševelik, Tomislav Kočiš i Petar Sabo, a treće je mjesto osvojila družina Mura s 85 bodova, u sastavu Dalma Vuk, Fani Kutaši i Erik Hegediš. Nakon dodjele nagrada slijedilo je kratko druženje uza sendviče i kolače, a predsjednik petripske Hrvatske samouprave obećao je da će se natjecanje prirediti svake godine.

Najbolji učenici (osnovnoškolci) iz hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa 2012. godine

Završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa

U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Ministarstvu nacionalnih resursa, u Kabinetu za hrvatski jezik i književnost „Marko Marulić“ budimpeštanske Hrvatske škole 18. travnja održana je završnica Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa, i to 19. iz hrvatskoga jezika i književnosti, a 15. iz narodopisa. U prvom krugu nadmetanja, na pismenome dijelu sudjelovalo je 36 učenika, 12 đaka osnovnih škola s predmetnom nastavom, 16 učenika dvojezičnih škola, te osmero iz narodopisa. Pravo na sudjelovanje na završnici, usmenom dijelu steklo je osam učenika škola s predmetnom nastavom (I. kategorija), 12 đaka dvojezičnih škola (II. kategorija) i četvero iz narodopisa (III. kategorija). Natjecateljice prve kategorije iz Lukovišća pripremila je Anica Popović Biczák, iz Salante Eva Adama Bedić, iz Serdahela Katica Lukač Brodač, druge kategorije iz Budimpešte Estera Tamaško, Pečuha

Marija Jakšić Popović, iz Santova Nada Šiško-
vić, a iz narodopisa učenike iz Pečuha Gabor Gašpar te učenicu iz Santova Nada Šiško-
vić. Patricio Čahut, učenik santovačke škole, nažalost, zbog bolesti nije sudjelovao na nadmetanju. Na završnici smo susreli već poznata lica, naime u nadi boljih rezultata Blaž Balažin, Viktor Balažin iz Serdahela, Emin Aliustić iz Pečuha ponovno su se prijavili na natjecanje, a Danijel Blažetin također iz Pečuha radi susreta s dobrim prijateljima iz Budimpešte. Odgovore učenika sedmog i osmog razreda vrednovalo je tročlano povjerenstvo, na čelu s predsjednicom Matildom Bölcs, te Stipan Karagić i Magdalena Šibalin Kühn, djelatnica Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete. Teme su i ovoga puta bile različite: iz svakidašnjeg života, interpretacija stihova, čitanje ulomaka tekstova iz Hrvatskoga glasnika, djela književnika hrvatske književnosti i o Hrvatima u Mađarskoj. Na nadmetanju učenici su mogli osvojiti ukupno

sto pedeset bodova, na pismenom dijelu sto, a na usmenome pedeset bodova. Pri kraju završnice prve kategorije uime prosudbenog odbora predsjednica Matilda Bölcs čestitala je učenicima i nastavnicima te istaknula da učenici trebaju više pozornosti posvetiti čitljivom rukopisu, razumijevanju teksta, kako se u odgovorima očituje predznanje učenika, ali savjetovala je da osim obvezatnog gradiva učenici

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

pročitaju mjesečno barem kraći prozni tekst ili pjesmu da i time prošire svoje znanje iz hrvatskoga jezika i književnosti. U vezi s natjecanjem u drugoj kategoriji predsjednica Bölcs je istaknula da đaci imaju vrlo bogato predznanje, prepoznaju jezične pojave, u sve zadatke unose svoje vlastite zamisli, vrlo je pozitivno da sve više čitaju svjetsku literaturu, ali neka ne zaborave i hrvatsku književnost. Potom je natjecateljima uručila diplome i bonove za knjigu.

Organizator i nadalje očekuje učenike iz Bačke, Gradišća i Zale jer, po iskustvu iz proteklih godina, na natjecanje redovito se javljaju učenici iz istih škola.

Čestitamo učenicima i nastavnicima, te im želimo mnogo uspjeha i ustrajnosti!

k. g.

Rezultati završnice Državnog natjecanja iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa:

I. kategorija, natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti, učenici škola s predmetnom nastavom:

1. Amina Badnević 144 boda (Serdahel)
2. Leila Dorić 138 bodova (Lukovišće)
3. Siniša Kovačević 132 boda (Salanta)
4. Dalma Vuk 124 boda (Serdahel)
5. Blaž Balažin 122 boda (Serdahel)
6. Viktor Balažin 118 bodova (Serdahel)
7. Sabin Jusupović (Serdahel)
8. Žofija Hosu (Lukovišće).

II. kategorija, natjecanje iz hrvatskoga jezika i književnosti, učenici dvojezičnih škola:

1. Danijel Blažetin 144 boda (Pečuh)
2. Ivana Martić 141 bod (Santovo)
3. Emin Aliustić 134 boda (Pečuh)
4. Amina Avdić 133 boda (Pečuh)
5. Nikola Veg 130 bodova (Pečuh)
6. Martin Kocsos 125 bodova (Pečuh)
7. Erik Kónya 122 boda (Budimpešta)
8. Sonja Čonka 121 bod (Pečuh)
9. Rebeka Bús 119 bodova (Budimpešta)
10. Sintija Fečkeš 118 bodova (Pečuh)
11. Amanda Andalčić 117 bodova (Pečuh).

III. kategorija, natjecanje iz narodopisa:

1. Nikola Veg 143 boda (Pečuh)
2. Ivana Martić 140 bodova (Santovo)
3. Emin Aliustić 133 boda (Pečuh).

Kinizsiev vrtić na Dolnjaku u Baji

Narodnosni dani s već tradicionalnim programom

Kako smo već prije najavili, od 10. do 13. travnja u organizaciji hrvatske radne zajednice održani su već tradicionalni Narodnosni dani u vrtiću u Kinizsievovoj ulici na bajsom Dolnjaku.

„Vrtićaši” u Kinizsievovoj ulici pozorno prate predstavljanje Orkestra „Čabar”

Djeca srednje skupine u programu što ga je uvježbala odgojiteljica Jagica Stipanović

Drugu godinu zaredom, 10. travnja održano je natjecanje u kazivanju stihova i proze na hrvatskome jeziku, koje je upriličeno u matičnoj ustanovi, u knjižnici Općeprosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na Dolnjaku. Na natjecanju je sudjelovalo devetero djece srednje i velike skupine, a kako nas je uz ostalo obavijestila odgojiteljica Danica Pejcin, gledateljstvo su činili roditelji koji su s ponosom i zanimanjem poslušali svu djecu. Svi su sudionici nagrađeni spomenicama i darovima. Kao što je običaj posljednjih godina, djeca velike skupine trebali su posjetiti tronacionalni Zavičajni muzej u Gari, ali je put zakazan za četvrtak, 12. travnja, odgođen zbog kišnog i prohladnog vremena. Dobra je to prilika, kako nam reče Danica Pejcin, da djeca upoznaju bunjevačku i šokačku nošnju, poslendansku i svečanu, nedjeljnu odjeću, starinski uređenu sobu i kuhinju. Mogu vidjeti mnogo raznih starih alata koje su nekada rabili u poljodjelstvu. Na kraju posjeta otvara se prilika i za vožnju konjskim dvopregom, što svima pruža velik doživljaj.

Sedmu godinu zaredom, 13. travnja ove godine organiziran je Narodnosni dan s već tradicionalnim programom. Članovi orkestra „Čabar” iz Baje – Jakab Tiszai, Róbert Müller i Antun Gugan – predstavili su narodna glazbala. Njima su se priključila i dvojica učenika osnovne škole na tamburici, a zatim je u njihovoj pratnji upriličena i mala hrvatska plesačnica.

U nastavku su sve tri skupine prikazale hrvatske dječje igre, brojalice, pjesme, a djeca velike skupine, odjeveni u bunjevačku narodnu nošnju, otplesali su i nekoliko pučkih plesova koje su usvojili na plesnim zanimanjima. Kazivači s natjecanja u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku izveli su svoje

pjesme i pred svom vrtićkom djecom. Dio programa bilo je i gastronomsko predstavljanje, upoznavanje „šokačke gibanice uslatko”, a zatim su sve tri skupine izrađivale razne rukotvorine. Mala je skupina izrađivala i ukrašavala čupove od papira, srednja stolnjake od papira s raznim vlaknom, a velika skupina odijevala papirnate figure u žensku i mušku nošnju.

Uspjehu narodnosnih dana pridonijela je suradnja svih kolega i djelatnika vrtića, te potpora Hrvatske samouprave grada Baje.

Dodajmo kako u vrtiću, koji djeluje u okviru Općeprosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na Dolnjaku, u tri skupine

ima 76 djece, a svi sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku. Svaka skupina ima po dvije odgojiteljice, među njima i hrvatsku odgojiteljicu, pa tako malu skupinu vodi Milica Gugan, srednju Jagica Stipanović, a veliku Danica Pejcin.

Prema sadašnjim informacijama, od jeseni dolazi 18-ero nove djece u malu skupinu, a od 15-ero djece velike skupine devetero budućih prvaka upisalo se i na hrvatski jezik. Kao i lani, od jeseni će u sve tri skupine prvaka u dolnjačkoj školi biti pokrenuta i nastava hrvatskoga jezika.

Tekst i slika: S. B.

Program male skupine pod vodstvom odgojiteljice Milice Gugan

Petroviski ognjogasci čestitali prijateljem

Dobrovoljno vatrogasno društvo u Šenkovcu 60 ljet

Dobrovoljno vatrogasno društvo Šenkovca, na čelu s predsjednikom Božom Đenadijom, svečvalo je 17. marčijuša, u subotu, 60. obljetnicu osnutka. Na veliku proslavu su pravoda dostali pozivnicu i prijatelji od 2008. ljeta, Dobrovoljno ognjogasno društvo iz Petrovoga Sela. Tročlana delegacija, od starog-novoga zapovjednika Janoša Škrapića, potpredsjednika Društva, Zoltana Škrapića ter počasne članice DVD-a Šenkovec, Timee Horvat, dugo je trpila glavu što bi mogla darovati na ov okrugli jubilej dragim partnerom i tovarušem, zvana trobojne pantlike s natpisom ke se naručuje u Hrvatskoj, a sveže se na zastavu slavljenika. U rješenju smo našli slastičarnu Pataki u Gornjem Četaru i majstorica Iluška Pataki nije samo izmislila, nego i napravila veliku rođendansku tortu s fajbegari u uniformi. U neobičnoj vrućini samo smo se ufali da će srično zajti rođendanski dar, na dvisto i nešto kilometarov u Šenkovec.

Posebnu zahvalnicu društva od Bože Đenadije primila je

Marija Ledinski Anič, počasna članica DVD-a Šenkovec, ujedno i potpredsjednica Skupščine Zagrebačke županije, ka je lani pohodila i Petrovo Selo

Petroviski dopredsjednik Zoltan Škrapić sa četarskim majstorom slastičarne Vilijem Patakijem i rođendanskom tortom (foto: Tiho)

načelnik Općine Brdovec. Uz bogate stole sve skupa je bilo 140 gostov iz različitih stran Hrvatske, a najbrojnija fajbegarska brigada je doputovala iz Nimške, jer s FF Heusenstammom su Šenkovljani jur niz ljet u

Svečana sjednica se je začela u 17 uri u nazočnosti visokih političkih i ognjogasnih dužnosnikov. Pozivu su se pred svim odazvali Ralf Ackermann iz Nimške, predsjednik Medjunarodnoga udruženja vatrogasnih i spasilačkih službi, ke okuplja pet milijun ognjogascev iz 39 zemalj svita, Ante Sanader, predsjednik Hrvatske vatrogasne zajednice, dr. Jadran Perinić, ravnatelj Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Stjepan Kožić, župan Zagrebačke županije i Alen Prelec,

Visoki gosti na svečevanju.

Sliva: Alen Prelec, dr. Jadran Perinić, Ante Sanader i Ralf Ackermann

pobratimljenju. Uz gradišćansku delegaciju, iz susjedne Slovenije ter iz Bosne i Hercegovine, iz Kupresa su dospili pozvaniki. U znaku jubileja dodijeljene su brojne spomenice, zahvale i odlikovanja, a pravoda su i slavljeniki primili mnogo priznanj, pohvalov i darov. Za obilnom večerom došlo je do daljnjih, već neslužbenih razgovorov, a nam Petrovišćanom je najdraže bilo da smo uz Šenkovljane znova strefili i prijatelje iz Staroga Petrovoga Sela ter Dubravic.

-Tiho-

Foto: Dražen Mufić

Dubravko Kraljić je u ime slavljenikov prikzeo naš poklon

BAJA – Redovito mjesečno misno slavlje na hrvatskom jeziku u župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog u Baji (nekadašnjoj franjevačkoj crkvi), koje svake posljednje nedjelje služi fra Ivan Holetić iz Subotice, bit će 29. travnja u 9.30 sati.

FANCAGA, BAJA – U organizaciji Fancaškog općeprosvjernog središta, 28. travnja na Fancagi se priređuje već tradicionalno Markovo. Program u 15 sati počinje misnim slavljem i blagoslovom mladog žita na hrvatskom jeziku u fancaškoj župnoj crkvi, koje će predvoditi santovački župnik Imre Polyák, biskupski namjesnik za narodnosti. Pjesmu u pratnji na orguljama predvodi santovački kantor hrvatske crkvene zajednice Zsolt Sirók. Istodobno na dvorištu i u športskoj dvorani počinje gastronomsko natjecanje pod nazivom „Fancaški okusi”. Nakon mise, na Trgu Svetog Stjepana kralja, između dvije školske zgrade, od 16 sati slijedi prigodni kulturni program na otvorenome. Nastupit će plesne skupine djece fancaškog vrtića i učenika hrvatske skupine, Pjevački zbor fancaških umirovljenika, Orkestar „Čabar” iz Baje te gostujući „Bunjevačka Zlatna Grana” táncgyüttes – Baja „Mohács” táncgyüttes – Mohács iz vojvodanskog Tavankuta. Program se od 19 sati nastavlja plesnom zabavom i pučkom veselicom u školskoj športskoj dvorani, a za dobro raspoloženje pobrinut će se bajski orkestar „Čabar”. Ulaz je na priredbu slobodan.

BAJA – U županijskom Domu narodnosti 25. travnja ove godine održana je sjednica Vijeća Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Na redovitoj sjednici, koju je sazvaio i vodio predsjednik Joso Šibalin, raspravljalo se o Izvješću o izvršenju proračuna Županijske hrvatske samouprave, koje su nazočni jednoglasno prihvatili. Među raznim bilo je riječi o aktualnim pitanjima i predstojećim programima hrvatske zajednice od regionalnog, županijskog značenja.

PEČUH – Već je tradicija, domalo dva-desetogodišnja da maturanti, učenici 12. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje sudjeluju misi na hrvatskom jeziku, za maturante, neposredno prije samog opraštanja. Misa za maturante bit će 26. travnja s početkom u 16 sati i 30 minuta u racvaroškoj crkvi nedaleko od škole, a služit će je Gabrijel Barić, mladi svećenik, podrijetlom Hrvat iz Martinaca, koji je lani zaređen, a sada službuje u Seksaru. Misi će sudjelovati maturanti, njih 22, njihovi profesori, roditelji i najbliži, a misu će pjevati Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa.

Poziv na natječaj

Hrvatska samouprave Baranjske županije

KOVIN – U tom se gradiću 28–29. travnja, u organizaciji tamošnjeg Centra za kulturu „Károly Ács” priređuje Državni narodnosni festival. Prvi dan obilježit će plesačnica, radionice narodnih umotvorina te izložba Narodnosti u slikama u Muzeju Árpád. Drugi dan je u znaku mimohoda i gala programa pozvanih orkestrara i plesnih društava iz redova Bugara, Cigana, Grka, Hrvata, Nijemaca, Rumunja, Srba, Poljaka, Slovaka i Mađara.

SANTOVO – Pošto je u veljači odgođeno tradicionalno okupljanje za poklade, Državna udruga šokačkih Hrvata u Santovu, 30. travnja u 17 sati održat će godišnju skupštinu i bal, koji će se održati u klupskim prostorijama Udruge, a goste će i ove godine zabavljati Bereški tamburaši. Organizatori srdačno pozivaju sve zainteresirane, ulaz je slobodan.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske samouprave XIV. okruga, u knjižnici budimpeštanskog HOŠIG-a 26. travnja, s početkom u 15 sati predstavlja se knjiga Dinka Šokčevića „Povijest Hrvatske” na mađarskom jeziku. Predstavljanju sudjeluju: autor, profesor povijesti Žolt Ternak i polaznici škole.

SUBOTICA – U četvrtak, 3. svibnja 2012. godine, s početkom u 18 sati u prostorijama Galerije «Vinko Perčić» (Maksima Gorkog 22, Subotica) održava se književna večer posvećena nakladničkoj praksi suvremene hrvatske književnosti u Mađarskoj, pod naslovom Iz hrvatske književnosti u Mađarskoj (najnovija objavljena književna djela Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj). Bit će to prikaz prilika u povijesti i sadašnjosti te uređivački koncept Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, što će predstaviti ravnatelj Zavoda mr. sc. Stjepan Blažetin. U okviru večeri bit će predstavljene i najnovije objavljene knjige ZZHM-a: pjesme Josipa Gujaša Đuretina Iz pozadine (objavljena u povodu pjesnikove 75. obljetnice rođenja i 35. obljetnice smrti), zatim Stipana Blažetina Na is tom kolosijeku (objavljena u povodu 70. obljetnice rođenja i 10. obljetnice smrti) te Sjajna igra: Antologija hrvatske dječje poezije u Mađarskoj 1945–2010. (priređivač: Stjepan Blažetin). O tim će knjigama govoriti Katarina Čeliković, Vladan Čutura i Tomislav Žigmanov.

Hrvatska samouprava Baranjske županije pružit će supotporu manjinskim samoupravama, civilnim udrugama, kulturno-umjetničkim društvima, prosvjetnim i obrazovnim ustanovama za djelatnosti i projekte na polju njegovanja hrvatskoga jezika, mjesnih hrvatskih tradicija i kulture, te vjerskog života koji će se ostvariti u razdoblju između 30. travnja i 31. prosinca 2012. godine.

Tema „A” – hrvatski kulturni, prosvjetni, umjetnički programi

(tradicionalne kulturne priredbe hrvatskih zajednica; susreti, gostovanja umjetničkih društava/pjevačkih zborova/orkestrara i kulturno-umjetničkih društava; osnivanje zavičajnih izložaba, spomen-ploča, spomen-mjesta; objavljivanje tiskanih i elektronskih izdanja vezanih za hrvatsku manjinu; održavanje i razmjena suradnje s matičnom domovinom, dr.)

Tema „B” – podupiranje hrvatskih školskih i rekreacijskih te umjetničkih obrazovnih programa

(školski i izvanškolski tečajevi učeničkih skupina; usavršavanje, taborovanje hrvatskih učeničkih skupina; razmjena sa školama u Hrvatskoj; podučavanje glazbe, plesa i jezika, dr.)

Tema „C” – podupiranje vjerske djelatnosti

(crkvene priredbe na hrvatskome jeziku; oživljavanje, očuvanje tradicionalnih vjerskih blagdana mjesnih hrvatskih zajednica; hodočašća hrvatskih vjernika u Mađarskoj i Hrvatskoj, itd.)

- ispunjavanje uvjeta objavljenih pozivom na natječaj
- popunjavanje priloženog obrasca

Iznos podupiranja projekta:

- najviše 50.000 Ft
- Rok predaje: 1–30. travnja 2012. godine.
- Rok vrednovanja: 30. svibnja 2012. godine.
- Sklopanje ugovora: 30. lipnja 2012. godine
- Rok obračuna: 31. siječnja 2013. godine

Daljnje informacije:

Poziv na natječaj i obrazac slobodno se mogu umnožavati i raspućavati. Natječaji se u jednom primjerku mogu predati poštom na adresu Hrvatske samouprave Baranjske županije (usporedno i elektronskim putem popunjen obrazac na adresu bmho@baranya.hu i predana molba olakšat će donošenje odluke). Civilne udruge moraju priložiti i izvadak o sudskoj registraciji udruge koji nije stariji od 30 dana.

Odobri li se natječaj, uvjet za prepućivanje potpore jest sklopanje ugovora između HSBŽ i natjecatelja.

Financijski obračun s ovjerenom preslikom računa ili potvrde o isplati i pismenim izvješćem mora se predati do naznačenog roka.

Troškove djelovanja i održavanja (troškove održavanja, popravka, troškove režijskoga tipa i komunalne troškove) raspisivač natječaja ne podupire.

Molbe pristigle nakon naznačenog roka ili predane s nedostacima (bez obrasca ili bez popunjavanja osnovnih podataka) HSBŽ neće vrednovati.

Natjecatelji koji se nisu obračunali s prijašnjim potporama, ne mogu dobiti potporu.

Poziv na natječaj i obrazac dostupni su na web-stranici www.baranya.hu, ili se mogu nabaviti na adresi: Hrvatska samouprava Baranjske županije, Mišo Šarošac, predsjednik, 7621, Pečuh, Széchenyiev trg 9. Daljnje obavijesti: Éva Király, tel.: 72/-500-406, e-mail: kiralyeva@baranya.hu.

BUDIMPEŠTA – Prigodni program oproštajne svečanosti gimnazijalaca u budimpeštanskom HOŠIG-u priređuje se u petak, 27. travnja, s početkom u 17 sati, u predvorju škole. Školske klupe napuštaju gimnazijalci 12.a razreda: Elizabeta Abraham, Viktorija Gazda, Bence Káli, Grga Pavleković, Petra Péter, Nikoleta Šabjan, Réka Sári, Csaba Szabó, Mónika Szabó, Tomislav Sekereš, Mate Verlić, te 12.b razreda: Tünde Barátki, Fruzsina Füzesi, Viktória Gombás, David Horvat, Vivijen Markan, Nikola Mihajlović, Cintia Nagy, Marko Rus, Matea Šafhauzer, Renata Velin. Razrednice gimnazijalaca jesu Marija Petrić i Mirjana Karagić.